

Notat



Emne: Redegørelse for høje vandstande i vandløbene og fremadrettet indsats
Til: Teknisk Udvalg
Kopi til:

Den våde vinter i starten af 2007 forårsagede problemer med høje vandstande i langs Egå og Århus Å. Flere borgere havde oversvømmelser i huse og ejendomme. Beredskabsstyrelsen med bistand fra det meste af landet bistod med en større pumpeindsats ved Åkrogen. Byrådets tekniske udvalg blev orienteret om problemerne med vandmasser og de tiltag, der blev gjort til at imødegå problemerne på møde i marts 2007. På baggrund heraf besluttedes at få lavet en redegørelse om hændelserne med de høje vandstande, herunder årsager, afhjælpning og fremadrettede aktiviteter. Denne redegørelse forelægges hermed. Redegørelsen består af dette 2 sider notat og af et 36 sider teknisk notat, der vedlægges som bilag 1.

Den tekniske udredning for Århus Å viser, at de lovbestemte krav til vandløbets skikkelse og evne til at transportere vand var opfyldt selvom der i en periode var problemer med oversvømmelser. Med tilløb og overfladisk afstrømning kom der i en periode simpelthen mere vand ind i systemet, end hvad der kunne løbe ud gennem Århus Å. Dette resulterede i en ophobning af vand i Årslev Engsø, Brabrand Sø og på de ånære arealer.

Opmålingen af vandløbet fra maj 2007 viste, at slusebroen med klapper ved Vester Allé udgjorde et problem i forhold til at få vand ud af systemet. Ved at fjerne de ikke længere aktive klapper i slusen er det muligt at forbedre vandføringsevnen, således at den bliver bedre end de regulativmæssigt fastsatte krav. Samtidig reduceres risikoen for, at grene og fremmedlegemer under store afstrømninger kan sætte sig fast under broen – hvilket netop skete i vinteren 2007.

Slusefunktionen har tidligere været en del af vandforsyningen, og denne funktion er ikke længere relevant. Natur og Miljø har derfor i sommeren 2007 fjernet klapperne i slusen under Vester Allé. Ligeledes har kommunen sørget for at fjerne aflejret materiale, sediment, grene, byggeaffald samt mere end 700 cykler, næsten 100 indkøbsvogne og en stor mængde "byinventar" fra Århus Å på strækningen mellem Ceres og havnen.

Århus Å har her i 2008 en bedre evne til at transportere vandet væk end de regulativmæssige krav. Samtidig er risikoen for, at der sætter sig grene og andet materiale fast under broen ved Vester Allé væsentligt formindsket. Dette betyder alt i alt, at risikoen for oversvømmelser langs Brabrand Sø, og på de vandløbsnære arealer er væsentligt mindre i dag end den var i 2007.

En gennemgang af hændelserne ved Egå viser, at situationen i starten af marts 2007 blev kritisk på grund af, at den ene af to pumper ved Åkro-

Natur og Miljø

Teknik og Miljø
Århus Kommune

Vandmiljø og Landbrug

Valdemarsgade 18
8100 Århus C

Sagsnr.:
Journalnr.:
Sagsbeh.: Ole Helgren,
Mogens Bjørn Nielsen

Telefon: 8940 2755
Direkte: 8940 4008
Telefax: 8940 2768

E-post: nm@aarhus.dk

www.aarhuskommune.dk

gen var ude af drift. Natur og Miljø har gennemført modelleringer af forskellige hændelser i Egå med store vandføringer og med og uden engsøen. Dette arbejde viser, at Egå Engsø fungerer som et vandreservoir, der er med til at udjævne de store afstrømninger. Udredningen viser også, at selve tilstedeværelsen af søen reelt har forebygget mere omfattende oversvømmelser end de relativt få, der opstod i starten af marts. Ligeledes har Beredskabsstyrelsens indsats sammen med den ene fungerende pumpe i pumpestationen sørget for, at der ikke skete omfattende oversvømmelser.

Pumpestyringen er i dag langt hen ad vejen styret af tyngdekraften. Fremadrettet viser udredningen, at det med en "intelligent" pumpestyring i forhold til vejrudsigt og prognose for vandstanden i Århus Bugt er muligt at forebygge nogle oversvømmelser i fremtiden. Natur og Miljø vil tilbyde sin viden herom til gavn for borgerne i landvindingslaget, som er den sammenslutning af lodsejere, der har ansvaret for vedligeholdelse af den nedre del af Egå og for pumpestationen ved Åkrogen.

På baggrund af erfaringerne fra 2007 i både Århus Å og Egå har kommunen allerede forstærket sin indsats med forebyggelse og varsling. Ved samtlige større vandløb i kommunen er der opsat målestationer, der løbende registrerer vandstanden. Disse målestationer er i de seneste måneder udbygget med fjernaflæsning. Den aktuelle vandstand og en tilhørende vandføring kan aflæses on-line af alle interesserede på nettet www.hydrometri.dk/kommune/aarhus.

I løbet af det næste års tid udbygges denne service til borgerne med prognoser om udviklingen i vandstande og varsling om forhøjede vandstande.

Kommunen vil også analysere behovet for mobile pumper med stor kapacitet til hurtig og målrettet indsats i forbindelse med høje vandstande.

Uanset årsag er der tydelige tegn på klimaændringer. For vandløbene tyder ændringerne bl.a. på, at selvom der over året måske ikke kommer mere nedbør, så bliver intensiteten stærkere. Det betyder, at perioder med store afstrømninger må forventes at blive flere og voldsommere i fremtiden. Dele af vores infrastruktur – herunder investeringer i vandløb, spildevandslæg, røranlæg og regnvandsbassiner – står overfor store udfordringer. Dette skal så kombineres med en forventet havspejlsstigning, der yderligere vil få konsekvenser for infrastruktur og bosætning i lavtliggende områder.

Teknik og Miljø er gået i gang med at analysere konsekvenserne og opstille scenarier for fremtidens håndtering af vand. Dette arbejde har arbejdstitlen VandVision 2100 i respekt for, at mange investeringer i rørledninger og infrastruktur typisk skal have en levetid på 100 år. I forbindelse med Vandvision 2100 analyseres også en idé fremsat af rådmand Peter Thyssen om behov og mulighed for at anlægge en sluse med pumper i Århus Å tæt på havnen til sikring af lavtliggende områder i midtbyen og langs åen.

Endelig ser Natur og Miljø på mulighederne for at forebygge oversvømmelser ved at opmagasinere vand i oplandet og på at skabe plads til vand i landskabet bl.a. ved at sikre den fornødne plads til større regnvandsbassiner i den fremtidige byvækst. Dette sker både ved gennemførelse af konkrete projekter og gennem den kommunale, fysiske planlægning.